

lari, aut iulepi uiolati quantum sufficit.

Saccharo aqua communi, vel rosata soluto excipitur hodie.

E. Diarisi simplex Mesue recipit radices iridis unc. semissem. sacchari candefacti. E. diatrachacanthi frigidi ana drachmas duas.

Saccharum aliud aqua rosarum soluitur ad hæc comprehendenda, libræ autem vni sacchari vnciam pulueris vnam capiēti dum refrigeratur, si albumen oui vnus vel potius succi limonum vnc. duæ, fortiter & diu misceas, vtrunque hoc electarium euadet longè albissimum. Sacchari vnc. vna, aqua rosarum soluta, cum margaritarum pul. tenuissimi drach. vna, fit manus Christi perla ta vulgò dicta.

SECTIO SEXTA

de pilulis.

MEDICAMENTVM cur forma pilularum fingatur interdum, abundè diximus in Mesue, initio sectionis sextæ: hoc autem loco dicenda sunt quæ ad modum pilulas seu potius pilularum offas & magdalias componendi pertinent. Vel electaria humore aliquo egebant comprehendi præsertim mollia, sic & pilulæ, & trocisci. Is autem est magna parte mel despumatū vel
ros

rosatum, syrupus rosatus vel similis, interdum muccago tragacanthi, ita ut omnino sit glutinosum, quod pilulas debet comprehendere, ut melius velut in mazam misceantur, & mista cohæreant, ac ne simplicium facultas promptè exhalet, si offa siccitate interhiet, sed intus probè conclusa melius firmetur. Ob eā causam quas pilularum species aqua, aut succo vult comprehendi Mesues aut Nicolaus, hodie nos excipimus melle, in quo succus hic ad sui consumptionē sit percoctus. Quod succo cōprehensæ non cohærent, sed hordeacei, aut furfuracei panis modo promptè friantur, mox siccantur, & canescunt situmque ducunt putredinis indicē & autorem. Ob eam rem videtur Nicolaus pilulas sine quibus, fœniculi succo exceptas manibus oleo rosato, aut communi inunctis formari, & nos alutam, aut pergamenam offæ inuoluendæ debitam oleo quoque oblinimus.

Si tamen in vsum præsentem fiant pilulæ, possunt succo excipi, quod in multis videntur scriptores innuisse, dum ciceris scilicet orobei, aut orobi, aut piperis magnitudine pilulas formandas imperant. Est tamen quando succi emplasticam efficiunt materiam, quando scilicet his emplastica alia soluantur, ut aloë, scammonium,
 sag

fagapenum, ammoniacum, gummiarabum, tragacantha. Tunc etiam pilularum massam recte comprehendunt. Omnia in pilulis crassius terenda quam in electariis, nisi quod utrobique lapides pretiosi, & congeneria tenuissimè sunt pulueranda, & colocynthis, ne partes quas permeat vlceret.

Quæ verò lachrymæ, siue liquores suis, siue gummi, siue resinæ, si sunt adhuc molliculæ, pistillo calido, in mortario calido, terentur & puluerabuntur, aut humore idoneo dissoluentur, vt alia capiunt. De succis recentibus iam diximus, de siccatis seu sapis idè iudiciū quod de lachrymis, interdū tamè prædictæ lachrymæ, si puræ sunt, pistillo calido in mortario calido humore paucò superdato subiunguntur, fiuntque idoneæ pulueribus aliis comprehendendis, vt in pilulis scetidis, fagapeni & similibus. Si autem sint impuræ, dissoluntur humore quæsito, colantur, coquantur ad humoris consumptionem, pulueres tunc adduntur & permiscuntur.

Magdalia seu ossa, seu massa inuoluitur, vbi siccata est quantum satis est, aluta, alba, potius quam rubra, vt vires illas infectricū materiæ pilulæ in se non trahant, aut pergamena, sed vtraque, oleo rosato, aut communi est ante subigenda, vt massam diu mollem seruet & transpirare vires eius prohibea

beat, obstructis oleo emplastico poris, non tamen ita quin humiditas, si qua adhuc superest excrementosa digeratur. In usum autem non veniant pilulæ si potes, nisi iam fermentatæ, non tamen vetustate exuccæ, & exanimatæ: sed nec ita molles, ut in ore diffuant, sed consistentia mediocri fiant, aut plures, pauciores, maiores, minores pro eius, qui sumit natura, & aliis medici scopis. Si autem deuorare nequit, minimæ fiant, & syrupo aliquo inuolutæ cochleari aliquo simul deuorentur. Alii ne ingratum earum saporem percipiant, syrupo remollitas saccharo tegunt, alii folius auri æquius, quàm nonnulli membrana prunorum, aut vuarum, aut cerato liquido. Nam carne prunorum, aut pomorum coctorum inuolui non magis prohibeo, quàm pane missali in vinummerso. Os quoque ante & post ablui potest vino, aqua, alio, ut lingua hoc imbuta saporem tetrum non sentiat: & si quid ei hæserit, tergeatur, potest etiã vini loco pomi buccellam mandere & succum deglutire, aut aliud aliquid iucũdum præsertim astringens. Sunt quoque qui os vino vel alio implent, & pilulam ori immittunt, cum vino illo deuorandum, idque toties repetunt, donec omnes deuorarint: quod ad celeriorempilularum actionẽ facit, nõ ad diuturniorẽ,

&

& ventriculū lædi pilularum præsertim durarum contactu vetat, & quibus friget ventriculus confert, vt quibus is aut hepar insigniter calet, cum ptissana, vel humore alio deuorari possunt, manus etiam ligare, & eas ac nares aceto, aut frigida aut oxycrato mafacere est vtile. Quæ præcepta sunt communia etiã his qui medicamenta alia quauis forma sumpserint, quando vomitus eorum timetur, Et præter hæc alia multa doctè à Mesue descripta libro primò.

Pilule aureæ Nicolai recipiunt aloës, scāmōnii cocti ana drach. quinque, rosarū, seminis apij ana drachmas duas, & semissem, anisi, fœniculi, mastiches ana drach. unam, & semissem, croci, pulpæ colocynthidos ana drachmam unam, cum aqua infusionis tragacanthi fac massam.

Tragacanthi drach. vna aquæ vnc. duas maceretur ad dissolutionem super cineres calidos coletur panno raro: hac mucagine paulatim affusa cōprehende pulueres, hodie tamè syrupo vel melle rosato cōprehendūt omiſsa tragacantha, neq; mea sententia infœliciter aloë, scāmōniū, colocynthidis, mastiche seorsum quo sepe dixi modo terētur, simul autem semina, rosæ, crocus, ambo hæc prius minutim concisa dimidium est compositionis Nicolai Alexandrini, in quo etiã ma

mastiche non scribitur.

Pilule cocciaë Rasis & Mesue recipiunt, pulueris hieræ picræ Galeni drach. decem, colocynthidis drachmas tres, & scriptulum unum, scammonij drach. duas & semissem, turbitib, stæchados ana drach. quinque.

Syrupo vel melle rosato excipe, turbitib, & stæchas simul teruntur, cernantur. Nam stæchas ægre teritur licet florulenta sit, nisi inter papyros siccetur antè, quo modo etiã vis eius faciliè exhalat.

Alij ex Nicolao Galeni coccia sic parant, aloës, absynthij, colocynthidos, scammonij ana partem unam, mastiches partem dimidiam, cum succo saniculi uel absynthij, uel solani, forma massam.

pil. Gal.
ex aloë li.
I. c. pb. p.

Nicolaus Alexandrinus Galeni non meminit, & vocat pilulas diacolocynthidos, hisque miscet aloës, scammoni cocti ana drachmas quatuor, colocynthidos, mastiches ana drachmas duas, bdellii drachmã vnã cum succo absynthii fac orobea catapotia.

Pilule sine quibus esse nullo apud Nicolaũ recipiunt, aloës lotæ drachmas quatuordecim, mirobalanorum, flauarũ, c. pularum, bellericarũ, emblicarũ, Indarũ, rha barbari, mastiches, absynthij, rosarum, uolarum, semis, agarici, cassiæ ana drach. unã. Tẽperentur scammonij bene trita &

In Nicolao Alexãdrino non inuenio.

pa

puluerata drachmæ sex & dimidia succo fœniculi, quantus scammonio per pannum colando, & pulueribus alijs ad pilulas comprehendendas sufficere uidebitur, quæ manibus unctis oleo uiolato uel communi, sed arte dicta loto formentur.

Senna myrobalani, absynthium, rosæ, violæ, casuptha simul: rha barbarum, aloë, scammonium, mastiche per se puluerentur, licet autem succo fœniculi purgato parua coctione & residentia, in quo dissolutum sit scammonium comprehendi possint, tamen ferè scammonium per se tritum & cretum alijs pulueribus miscet, omnesque simul mistos excipiunt melle, cum quo succus fœniculi coquendo sit consumptus.

Succus ab
synthij sic-

catus ho-

die nõ ser-

uatur, i-

gne tamen

in re præ-

sentẽ sicce

tur.

Hi troci-

schi ex

Mesu. se-

ctioe 7 re

petendi.

Pilule rha barbari Mesuæ, recipiunt rha barbari drachmas tres, succi glycyrrhizæ, succi absynthij, mastiches ana drachmam unam, myrobalanorum flauarum drachmas duas & semissem, seminis apij, fœniculi ana drachmam semissem, trocischorum diarhodon drachmas tres & semissem, hiere picræ drachmas decem, forma cum aqua fœniculi.

Succus fœniculi, hic ut in alijs cum melle coquendo est consumendus, myrobalani, succi concisi simul terenda, rha barbarum, mastiche, trocischchi per se.

Pil

Pilulae aromaticae Mesuae, recipiunt cinna- Elephagi-
 momi, cubebe, ligni aloës, calami aromatici, ma nae aqua
 eis, nucis moschatae, cardamomi, caryophyllorum, sextupla.
 asari, mastiches, schannuathi, spica, carpobalsami Mesuae in
 ana ucciam unam, absynthij sicci rosarum ana aloë.
 drachmas quinque, trita crassius coque ex aqua * Aloës
 libris duodecim ad partium duarum consumptione. sex
 nem, frica, cola, exprime. Expressi huius libris seu seli-
 duabus macera libram unam aloës, prius aqua brae dat
 pluuiam saepe lotam & siccata tribula, sicca. Illi ibidem ex-
 misce myrrhae, mastiches ana drachmas quinque, pressi lib.
 croci drachmas * tres, omnia macera, reliquo unã, ergo
 expresso, tribula, sicca. aloës unc.

Siccatur aloë primum in umbra, post in 12. seu lib.
 sole Mesuae cap. de aloë. Haec verò omnia, rectè dat
 vel seorsum quassanda, vel dura crassa cum expressi
 duris crassis, mollia tenuia cum mollibus te lib. 2. unc.
 nuibus, postea in aquã mittenda omnia hæc semissem .
 tantum contracta, vt promptius aqua per- Mes. ibi-
 meet, & vires ipsorum in se trahat, maceran dem.
 tur, igni lento coquuntur ex aquae libris octo
 ad dimidias (nam tam larga aqua longã po-
 stulat coctionem, quae his aromatibus vires
 aut minuit aut adimit) reliquarum quatuor
 librarum dimidium aloë primum per se ebi-
 bet, prius tamen aqua fontana lota & sicca-
 ta, reliquum dimidium cum puluere tenuis-
 simo myrrhae, mastiches, croci semel aut po

A

tius paulatim cōbibet eadem aloë, & prius quam siccetur, massa fingatur, ætate potius fiant, quàm parte anni alia, vt prōptius siccetur aloë.

*Pilule lucis maiores Mesue, recipiunt rosarum, uiolarum, absynthij, turbiti, colocymbidos, cubebarum, calami aromatici, nucis moschatae, spice, epithymi, carpobalsami, xylbalsami, scabuanthi, mastiches, asari, caryophyllorum, cinnamomi, castie, croci, seminis rute, anisi, apij, feniculi ana drach. duas, myrobalanorum quinque, rba barbari ana drachm. quatuor, agarici, semine ana drach. quinque, *euphrasie drach. septem, aloës bonæ pondus omnium, excipe succo feniculi.*

* *Sureculi summi cū floribus siccati.*

Colocynthis, agaricū, aloë, mastiche per se terantur: cætera simul misce omnia & cōprehende melle cocto, cum succo feniculi ad ipsius cōsumptionem, seu donec mel valde glutinosum euaserit.

*Pilule fetidæ maiores Mesue recipiunt sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij, colocymbidos * ruta agrestis, aloës, pithymi ana drachmas quinque, hermodactylorū, esule ana drachmas duas, scammonij drachmas tres, cinnamomi, spice croci, castorij ana drachmam unam, turbiti drachmas quatuor, zingiberis drachmam unam & semissem, euphorbij drach. unius partes du*

* *Eius præparatio horum est sem sub tenuissimis siccam.*

De casali upi

duas, dissolue lacrymas succo porri, & colato Mesues. comprehende omnia.

Liquores quatuor primi succo porri calfa Et dissoluti & colati, coquuntur ad consumptionem multi succi, deinde caetera mista comprehendunt. Scamoniū tñ & euphorbiū liquores per se puluerantur, nisi recentia sunt, & mollia: talia enim etiam dissolui possunt.

Pilule de hermodactylis maiores, recipiunt hermodactylorum, aloës, turbit, colocynbidos, myrobalanorum flauarum, bdellij mollis, sagapeni ana drachmas sex, opopanax, euphorbij, sarcocolle, castorij, ruta agrestis, apij ana drachmas tres, croci drachmas duas & semissem, comprehende succo brassicæ.

Melle cui incoctus sit hic succus excipiuntur omnia hæc puluerata: nam etiam puluerari possunt hi liquores pauci & sicciores cum multis siccis: vel potius ut prius, liquores hi succo brassicæ calfacto soluti, colati, recocti omnia alia comprehendant.

Pilule arthritica Nicolao recipiunt hermodactylorum, turbit, agarici ana drachm. quatuor, casie lignee, spice, caryophyllorū, xyobalsami, caipobalsami, zingiberis, mastiches, fœniculi, seminis inli, seminis lithospermi, feminis asparagi, rusci, rofarū, salis gemme ana drach. semissem, aloës pon diti.

A 2

Succus in melle coquendo consumitur, quo melle vires succi adepto cætera excipiuntur, pilulas ex semine cucumeris agrestis & alexandrinis podagricis & arthriticis vtiles scribit Nicolaus Alexandrinus, hanc verò descriptionem non habet.

Pilula fumarie Auicenne recipiunt myrobalanorum flauarum, cepularum nigrarum, scammonij ana drachmas quinque, aloës drach. septē, omnia ter imbuantur succo fumarie, & toties siccantur, postremò fac massam.

Imbui debent succo fumarie non excipi, sed melle cui succus hic incoctus fuerit, multò facilius ob myrobalanorum siccitatem, sole siccantur quàm aromaticæ.

Pilula assieret Auicenne recipiunt pulueris bierre picre unciam unam, mastiches, myrobalanorum citrearum ana unc. semissem, aloës unc. duas, cum syrupo stæchados, forma offam.

Hic syrupus aut cæteris ob lentorem idoneus est his pulueribus comprehendendis & seruandis à situ ac putredine.

Iris Illyrica aut florenina.

Pilula ex agarico Mesue recipiunt agarici drachmas tres, radicis ireos, prassij, myrrhe ana drachmam unā, turbit drachmas quinque, bierre picre drachmas quatuor, colocynthidos, sarcocolla ana drachmas duas, excipe sapa.

Vin

Vinū ad dimidias aut tertias coctum, id est sapa crassitie & lentore est idoneum his cōprehendis, & à putredine ac transpiratione in aërem vindicandis.

Pilule ex hiera recipiunt, pulueris hieræ piperæ Galeni unciam unam, cum melle rosato, fac massam.

Similiter ex omnibus hieris & antidotis aliis fieri possunt massæ pilularum sed melle opus est tanto parcioꝛe ad pilulas quam ad electaria, quanto pilulas electariis esse oportet duriores.

Pilule mastichine consiliatoris recipiunt mastiches drachmas quatuor, aloës drachmas decē, agarici drach. tres, cum succo artemisiæ, finge massam.

Hæc tria seorsum trita mastichæ, si vis cum pauca aqua dulci, melle excipiuntur, cui succum arthemisiæ incoxeris.

Pilule stomachicæ Mesuæ recipiunt aloës drachmas sex, mastiches rosarum ana drachmas duas, syrupo rosato excipe.

Pil. ante cibum.

Pilule rufæ, seu communes recipiunt croci, myrrhe ana unciam unam, aloës uncias duas, cōprehende uino aromatico.

Aloë est te, & sta- tu pestilē-

Pilule bechicæ Mesuæ recipiunt succi glycyrrhizæ, sacchari ana aureos sex, amyli, tragacanthi, amygdalarum dulcium, ana aureos quatuor,

A 3

comprehende mucagine seminis psyllij, aut cydoniorum.

Possunt comprehendi mucagine tragacanthi, vt sequentes.

Pilulæ albæ fiunt ex sacchari libra vna, in vncia mucaginis tragacanthi soluta, & diu tribulata.

SECTIO SEPTIMA DE

trociscis.

QUID trociscus & cur hoc nomine, & aliis appellatus, abundè nobis dictum est sectione septima Mesue. Horum autem vel compositio hic fieri nõ potest vt trociscorum theriacorum, vel vsus interdicit, vt iam paucissimi sint in officinis compositi. Quia verò componendi ratione habent pilulis finitimam (in ambobus enim pulueres humore aliquo excipiuntur) longo sermone mihi egere non videtur. Ob id paucis eos perstringam, quod adhuc sunt vsu quotidiano, quibus verò aliorum erit necessitas. Mesuen & Nicolaum Alexandrinum consulant.

Trocisci de gallia moschata Mesue recipiunt ligni aloës crudi partes quinque, ambre partes tres, moschi partem vnam, glutinis, tragacanthi, cum aqua rosata extracti, quantitatem illam comprehendere sufficientem: sicut tro-

cis